

О ПЕРИФРАСТИЧКОЈ КОМПАРАЦИЈИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

У раду се указује на перифрастичке форме компарације, које су веома фреквентне у функционалним стиловима српског језика. Будући да је синтетичка компарација затворен систем и да постоје случајеви када је нужно употријебити аналитичке форме компарације, потребно је указати на такве језичке појаве, разјаснити конкурентске и комплементарне односе синтетичких и перифрастичких форми компарације и указати бар на основне моделе перифрастичке компарације.

Кључне ријечи: придјеви, компарација, синтетичка, перифрастичка, апсолутна, релативна.

1 КОМПАРАЦИЈА КАО ГРАМАТИЧКА КАТЕГОРИЈА. Специфичност придјева који означавају особину јесте у томе да управо они репрезентују типично придјевску морфолошку категорију – компарацију, тј. степен заступљености особине (или својства) која се придјевом означава. У свим граматицама српског језика, подразумијевајући ту, наравно, и оне из времена када смо овај језик називали српскохрватским, у оквиру обраде придјева и прилога, помиње се компарација као граматичка категорија карактеристична за квалитативне (описне) придјеве и прилоге хомоформне са средњим родом наведених придјева. Компарација као граматичка категорија обично се дефинише као граматицизована тростепена градијација при чему се различит степен исте особине изражава посебним обликом придјева (прилога), и то тако „што основни придев (позитив) означава основну, позитивну особину; први ступањ (компаратив) казује особину у вишем степену од оне која се означава основним придевом; а други ступањ (суперлатив) показује да појам који он одређује – означену особину има у највишем степену између свих појмова са којима се пореди” (СТЕВАНОВИЋ 1991: 253). Компарација као морфолошка категорија али и као морфосинтаксички облик степеновања има разноврсне облике исказивања различитог степена заступљености исте особине или својства у два члана поређења, а та разлика „конкретизује (се)

локализовањем једног од њих према интензитету испољености неке особине изнад или испод другог на апстрактној скали степеновања” (Пипер и др. 2005: 847, 851). Уколико се поређење особина двају појмова остварује у конструкцији с основним обликом придјева (позитивом), ријеч је о *еквативу*, којим се изражава једнак степен особине или својства код два појма која се пореде. За еквативне конструкције карактеристична форма је као (и)/ колико (и) + номинатив, (као нпр. *Марко је висок као/колико и Петар*). Однос између појмова који се пореде може бити и *диферентивни*, а остварује се у конструкцијама с компаративом или суперлативом придјева (или прилога). Такав однос подразумејева облике који изражавају неједнак степен особине или својства код два појма која се пореде. „У диферентивним конструкцијама с компаративом други члан поређења реализује се или у форми *од + њениш*ив или у форми *нећо + номинатив* (нпр. *Иван је старији од Петра / нећо Петар*), док се у конструкцијама са суперлативом други члан поређења изражава или формом *од + њениш*ив или формом *међу + инструментал*, или пак у форми *између + њениш*ив (нпр. *Иван је најстарији од њих / међу њима / између њих*)” (Ковачевић 2009: 27).

Позитив се одређује као основни облик придјева, којим се означава да особина постоји у било којем степену, без обзира на њен интензитет, тј. допушта се нијансирање значења (нпр. „*црн* обележава сваки предмет *црне* боје: *црне* очи, *црн* облак, *црна* коса. *Марина* коса *није* *тако* *црна* као *Зоранова*. *Лованкина* је коса за *нијансу* *свећлија* од *Мирине*, али је *и*пак *црна*” (Симић 2002: 145).

У вези с компаративом граматике заступају јединствен став да се њиме изражава виши степен заступљености неке особине у једноме од два предмета, бића или појаве који се пореде, те да се тиме прецизно и сажето описују нијансе особина исте врсте код више предмета (Симић 2002:146). Граматике су углавном јединствене и када је ријеч о томе како се гради компаратив, а и у класификацији придјева и прилога према критеријуму могућности употребе једног од три компаративна суфикса: *-ји* (нпр. *црњи*, *бржи*, *јачи*, *строжи*, а не *строжији* како се често погрешно употребљава овај облик компаратива, итд.), углавном једно-сложни придјеви, гдје фонема *ј* из наставка *-ји* условљава јотовање основинског консонанта, и двосложни придјеви на *-ек*, *-ок*, *-ак*, који у компаративу губе наведене лексичке наставке (нпр. *далек* – *даљи*, *сладак* – *слађи*, *висок* – *виши*, не *височији* и *вишљи* како се веома често погрешно употребљава овај компаратив), затим наставак *-ији* (*старији*, *шужнији*,

чишћији – често погрешно *чишћи*, прилог *радије*, такође често погрешно употријебљен *рађе*) и *-ши* (три придјева која наводе све граматике *љешши*, *лакши*, *мекши*). О суперлативу се врло кратко у свим граматицима каже да се тим обликом исказује највиша заступљеност неке особине именичких појмова који се пореде, предмета или бића који посједују исту особину у неједнакој мјери, те да се без обзира на начин грађења компаратива, суперлатив гради увијек на исти начин: додаје се рјечица *нај-* на облике компаратива.

2. Релативна и апсолутна компарација. Треба истаћи и то да компарација може бити *релативна*, уколико се уз позитив, компаратив или суперлатив наводи поредбени појам у некој од поредбених форми, а ако појам с којим се пореди особина изражена придјевом није експлициран, онда је ријеч о *апсолутној* компарацији. Иако се у нашим граматицима углавном говори само о релативној компарацији, тај термин се врло ријетко помиње. Основна карактеристика релативне компарације, дакле, јесте експлицирање и *поређенице* (поређеног члана или члана који се пореди) и *поредбенице* (поредбеног члана или члана са којим се врши поређење), а самим тим у оваквом поређењу увијек је одабран интензитет неке особине приписане неком појму према којем се одмјерава интензитет исте особине али приписане неком другом појму. У оквиру релативног поређења степен испољености неке особине може бити подједнако изражен у оба члана поређења (екватив), или се једном од чланова поређења приписује виши / нижи степен заступљености исте особине (диферентив). О апсолутној компарацији, иако су то веома фреквентни облици, а имају и експресивну функцију, говори се тек у понекој граматици, као нпр. у неким старијим средњошколским граматицима (Миновић 1982: 53-54; Миновић 1978: 102), гдје се издваја апсолутни компаратив за који се каже да изражава неку особину у јачем степену уопште узето, у апсолутном смислу, те да се њиме „не изражава особина јачег степена према истом придјеву у позитиву (*добар* – *бољи*, *јак* – *јачи* и сл.), већ, рекло би се, прије према позитиву придјева супротног значења (*слаб* – *бољи*, *слаб* – *јачи*). У вези са апсолутним суперлативом каже се да се „њиме изражава нека особина у највећој мјери, али без навођења нечега с чиме се нешто пореди” (Миновић 1982: 54). У оквиру апсолутне компарације показује се у ствари инфериорност компаративног облика, за чије је остварење важан услов да такав компаратив не смије бити употријебљен у реченичним конструкцијама гдје се екпли-

цитно пореде два појма. Апсолутни компаратив „означава да је својство изражено њиме присутно у мањој мјери него у позитиву, дакле управо супротно од релативног компаратива, који показује да је својство изражено придјевом присутно у већој мјери него у позитиву. Виша школа је нижа од високе зато што апсолутни компаратив *виша* показује да је својство „висине” присутно у мањој мјери него у позитиву *висока*. [...] за схватање овог појма неопходно је видјети његов однос према позитиву: ... *стјарији тосјодин* ... млађи је од *стјарој тосјодина*” (Риђановић 2003: 53). Запажен је опширнији приказ апсолутног компаратива у *Савременом српско-хрватском језику* М. Стевановића, гдје он упућује на антониме исходишних придјева као полазне тачке апсолутне компарације. Да наведемо његове примјере: „Када се рекне: [...] *То је бољи ђак* или *Насџали су лејши дани* или *На исџију је добио лакша џиџања* [...] тим хоће да се каже [...] да онај о коме се говори иде у ђаке који су бољи од слабих, тј. који су добри, можда чак и у ђаке боље од просечно добрих; да су настали дани који нису лоши, већ иду у лепе и да је на испиту (онај на кога се мисли) добио питања која иду у лака, а не у тешка питања. [...] Оваким се компаративом ништа не пореди, он просто указује на присуство одређеног својства у једној блажој мјери ... А то ће рећи да се облици компаратива ове врсте могу употребљавати ... и с умереним значењем, што зависи од језичке ситуације у којој су употребљени” (Стевановић 1991: 261-262).

3. Перифрастичка или аналитичка компарација. Све претходно наведено односи се на *синџетичку* компарацију, која се у нашим граматикама једино и обрађује, иако се на тај термин врло ријетко упућује, док се *џерифрасџичка* или *аналиџичка* компарација готово и не помиње. Будући да је синтетичка компарација затворен систем и да постоје случајеви када је нужно употријебити аналитичке форме компарације, потребно је указати на такве језичке појаве, разјаснити конкурентске и комплементарне односе синтетичких и перифрастичких форми компарације и указати бар на основне моделе перифрастичке компарације.

На перифрастичку / аналитичку компарацију први је скренуо пажњу Томо Маретић коментаришући Вукову реченицу *џо не само џиџо се џовори нејо је млојо срџскије*, гдје је уочио да би умјесто *мнојо срџскије* „обичније било више српски” налазећи упориште у примјеру из народне приповијетке „ловци су више дивљи него пастири”, што му се, како каже, „чини обичније него компаратив дивљији” (Маретић 1963: 220). Овај

примјер у раду *Перифрастичка компарација у српском књижевном језику* наводи М. Ковачевић, који је једини у научној србистичкој литератури писао о аналитичкој (описној / перифрастичкој) компарацији и у својим радовима, на богатом језичком материјалу из различитих функционалних стилова српског стандардног језика, указао на различите могућности перифрастичког изражавања компаративних и суперлативних форми, те издвојио и описао узуралне моделе перифрастичког компаратива и перифрастичког суперлатива, као нужне граматичке форме, пошто постоје случајеви у којима компаративно и суперлативно значење није могуће изразити формама синтетичког компаратива и суперлатива (Ковачевић 2003). А употреба перифрастичких форми нужна је, прије свега, у случају компарације индеклинабилних придјева... И синтаксичка конструкција може наметнути употребу перифрастичког облика, па се тако у поредбеним конструкцијама с ријечју *нећо* која повезује компаратив с позитивом придјева или прилога, у позицији компаратива може употријевити само перифрастички облик (нпр. *То је више људијино нећо болно.*) (Ковачевић 2003: 42). Наведени типови аналитичке компарације искључују употребу синтетичке, што подразумијева комплементарну дистрибуцију. Облици перифрастичке компарације могу бити и у конкурентском међуодносу са синтетичким у контекстима међусобне супституентности, али су оправдани само у случајевима када имају већу стилистичку вриједност.

Перифрастички компаратив у српском језику, с обзиром на то да ли се њиме исказује већи степен особине обиљежене позитивом придјева или прилога, тј. када је ријеч о *узлазној* (*климакстичкој*) градацији, или се изражава особина мањег степена од норме коју подразумијева позитив датог придјева или прилога, односно ако је градација *силазна* (*антиклимакстичка*), у свом основном моделу мора да уз позитив придјева или прилога садржи лексему која својим семантичким садржајем упућује на одређену врсту градације, прилог *више* у моделу за узлазну, а *мање* у моделу за силазну градацију. Тако би општи модел творбе перифрастичког компаратива гласио: *више / мање + љозитив љридјева / љрилоџа*. Наравно, то, не значи да се околионално не могу умјесто прилога *више* и *мање* у употреби срести и други блискозначни прилози којима се може изразити узлазна или низлазна компарација. Тако се нпр. на мјесто прилога *више* у одређеним контекстима може у перифрастичком компаративу употријевити прилог *јаче* или *боље* (као нпр. *јаче истакнути, боље истражен*) и можда још који други, а умјесто прилога *мање* прилог

слабије (нпр. *слабије њознаѝ / исѝражен*) или можда још који други” (Ковачевић 2003: 17). То је општи модел творбе перифрастичког компаратива, а најексплицитнија потврда нужности перифрастичке компарације у српском језику јесу, како је већ речено, индеклинабилни придјевни страног поријекла.

Потреба за именовањем нових садржаја, идеја, ствари, тј. нових назива за нове појаве у језику намеће и уношење страних ријечи у наш језик, најчешће путем медија – радија, сателитске и кабловске телевизије, новина, часописа, затим утицајем филма, интернета. Стране ријечи се користе веома често, када је потребно, али често и без потребе и без мјере, као мода и снобизам.

Тако је у српски језик доспио и велики број придјева, па тиме и оних који у нашем језику остају непромјењиви. Када је ријеч о придјевима, у свим граматикама истичу се њихове граматичке категорије (род, број, падеж, одређени и неодређени вид и компарација), али се ријетко износе чињеница да постоје и индеклинабилни придјеви, што значи да имају само један облик за све претходно набројане граматичке категорије. Општи творбени модел перифрастичког компаратива најдоследније остварују придјеви страног поријекла, који се нису прилагодили граматичком систему српског језика те су тако остали индеклинабилни, а тиме је онемогућено и изражавање синтетичког компаратива и суперлатива тих придјева. Њима можемо придружити и неке друге придјеве страног поријекла који имају деклинацију, али не и синтетичку компарацију (нпр. *худи, сури, сињи* и сл.). Дакле, наведени придјеви приликом изражавања компаративног значења остварују се само у перифрастичким формама те су у комплементарном односу са синтетичким компаративом и синтетичким суперлативом, тј. искључују могућност њихове употребе. Придјеви овог типа веома су фреквентни у свакодневном говору и писању, а међу њима најчешћи су англицизми, германизми, оријентализми, романизми, који се у српском језику употребљавају с различитим степеном интегрисаности у његов систем. Иако су придјеви страног поријекла остали индеклинабилни у нашем језику, они се ипак уклапају у граматички систем српског језика, јер постају његов дио и спремни су да ступе у синтагматске и парадигматске односе с осталим домаћим и одомаћеним ријечима и изразима у том систему. Навешћемо неколико примјера који су међу најфреквентнијим: *кул, ин, фер, фиѝ, троѝи, суѝер, браон, шеѝеѝи, беж, ѝинк, блонд, бордо, реш, фалиш, феш, екѝѝра, крем* и многи други. Сви наведени и бројни други непромјењиви придјеви могу,

дакле, компаративно и суперлативно значење исказати само перифрастичким формама према већ наведеном, основном моделу: (*више / мање + њозићив придјева / прилоја*): *више кич, више тренди, више фенси, више кул* – када је градација узлазна, *мање кич, мање тренди, мање фенси, мање кул* – када је градација силазна.

Оправданост присуства великог броја страних ријечи посљедњих година, посебно англицизама, проблем је друге врсте. Овдје само можемо рећи да сви англицизми у српском језику нису подједнако оправдани. Појам оправданости – или тачније, комуникативне оправданости – чврсто је повезан с појмом потребе за уношењем нових англицизама, а она може бити субјективна и објективна. Субјективна потреба условљена је ванјезичким (тј. социолингвистичким, психоллингвистичким и прагматичким) чиниоцима, јер се тиче особе (преводиоца, писца или говорника) која у језик уноси – или може да унесе – нови англицизам: та особа осјећа потребу, мотивисану низом свјесних и несвјесних, знаних и незнаних разлога, да извјесни англицизам употреби у свом написаном или изговореном тексту. Насупрот томе, објективна потреба условљена је језичким (тј. лингвистичким, нарочито семантичким, а дијелом и прагматичким) чиниоцима, јер се тиче доприноса датог англицизма изражајности српског језика (Прџић 2004: 120). Наравно, ако се тиме доприноси изражајности нашег језика, и употреба англицизма или ријечи из неког другог језика више је оправдана. Међутим, употреба страних ријечи често је и сасвим неоправдана, поготово када у нашем језику постоје потпуно адекватне ријечи за дати страни садржај. Често су стране ријечи и помодни статусни термин и одраз снобизма, јер корисници таквих ријечи сматрају да такав начин изражавања припада отмјенијем стилу, мада често и не знају шта поједине ријечи значе, па чак их погрешно и изговарају.

Наравно, перифрастички компаратив не употребљава се само кад је ријеч о индеклинабилним придјевима. Други разлози за употребу ових конструкција могу бити стилистички, синтаксички, па и интонациони. Као илустрацију, навешћемо само једну реченицу, а овакви и слични примјери веома су фреквентни у свим функционалним стилевима: „У принципу, пола сата дневно и најмање физичке активности штити од рака, али што сте *више активни* (→ *активнији*), то боље”. У овој реченици три адјективне лексеме изражавају апсолутну компарацију, и синтетичку (*најмање, боље*) и перифрастичку (*више активни*). Иако је перифрастички компаратив овдје у конкурентском односу са синтетичким, те

би синтетички компаратив био сасвим уобичајен (а граматичка норма налаже употребу синтетичког компаратива кад год је то могуће), перифрастичку форму може оправдати више разлога. Наиме, овдје се аналитичким компаративом интензивира значај придјева *активан*, на којем у ствари и јесте реченични акценат, а постиже се и компатибилност суплетивног синтетичког облика најмање, компаративног облика више из перифрастичке форме и синтетичког суплетивног компаратива боље, чиме се жели нагласити и важност количине активности. Иако је, дакле, синтетички компаратив придјева *активан* (*активнији*) сасвим уобичајен, стилистички је перифрастичка форма овдје ефектнија. Могу се уочити и интонациони разлози за употребу перифрастичке форме компаратива (*више активан*) јер би вишесложни облик *активнији* са наставком *-ији* искакао из низа *мање, више, боље*, или, друкчије речено, разбијао би фонолошку подударност лексема, тј. „једнакозвучје трију садржајно различитих лексема” (КОВАЧЕВИЋ 2003: 23).

Дакле, иако су овакви и слични примјери перифрастичких конструкција у конкурентском односу са синтетичким, предност има перифрастички модел из стилистичких, синтаксичких и интонационих разлога, а понекад је једноставно ријеч о непознавању норме, која, како је већ речено, не препоручује претјерано нарушавање система синтетичке компарације придјева (и прилога) аналитичким формама и при изражавању узлазног компаративног значења преферира синтетички облик. Међутим, једно од репрезентативних подручја примјене перифрастичке компарације јесте управо силазна градација. Силазни компаратив, за разлику од узлазног, у српском књижевном језику примарно се исказује перифрастичком формом, према основном граматикализованом моделу: *мање + њозиџив њридјева / њрилоџа*, што ћемо илустровати сљедећим примјерима: То ме чини за нијансу *мање еџоценџричним*; То је психолошки поремећај који имају људи који се толико труде да се правилно хране да им све друго у животу постаје *мање биџно*; Туђе тајне се некако увек показују и као *мање значајне*.

Када је ријеч о суперлативу, треба нагласити да су перифрастичке форме суперлативног значења бројније и разноврсније од моделски једнообразног перифрастичког компаратива. Осим тога перифрастички је суперлатив веома често у конкурентском односу са синтетичким. Општи модел творбе перифрастичког суперлатива, тј. његову најграматикализованију форму чине суперлативни облици прилога *највише, најмање* (у зависности од тога да ли је ријеч о узлазној или силазној

градацији) и позитив придјева или прилога: *највише/ најмање+ позиџив ѓридјева/ ѓрилога* (нпр. *највише зјуснуџ – најзјуснуџији, највише сличан – најсличнији, најмање добронамјеран – најнедобронамјернији* и сл.). Разлози за употребу перифрастичког суперлатива такође могу бити стилистички, синтаксички и интонациони (што посебно показује посљедњи примјер). Треба напоменути да је у примјеру *најмање добронамјеран – најнедобронамјернији* ријеч о перифрастичком силазном суперлативу потврдне лексеме, па се уочава лексичка дисхармонија, тј. исказана је силазна компарација лексеме *добронамјерно*, а синтетички облик представља узлазну компарацију лексеме *недобронамјерно*. То показује да се перифрастичка силазна компарација може изразити и синтетичким облицима, али тада се нарушава парадигма компарацијског низа, тј. долази до асиметрије између форми позитива и суперлатива.

Међутим, примјери овог основног граматикализованог модела перифрастичког суперлатива мање су фреквентни, јер то није једина форма изражавања перифрастичког суперлатива. Наиме, њој конкурише више других, и то експресивнијих форми. Велике су могућности изражавања суперлативног значења, како оног правог суперлатива тако и оног у сфери елатива, а поготово су бројни функционално-семантички еквиваленти, чије се значење не исцрпљује само у значењу суперлатива, него су ти еквиваленти семантички богатији од основног граматикализованог перифрастичког суперлатива. За изражавање суперлатива, и то чистог суперлативног значења, постоји много модела, са сложенијом синтаксичком структуром и већом стилистичком вриједношћу од основног граматикализованог модела перифрастичког суперлатива (Ковачевић 2003; Куљанин 2006). Наравно, све те моделе овдје не можемо набројати, али ћемо навести примјер како бисмо илустровали ове перифрастичке конструкције: *Нишџа не разџаљује душу као добро урађен посао (душу најбоље разџаљује добро урађен ѓосао); Нишџа џако брзо не дође као лоша вијест (најбрже дође лоша вести)*. Наведени примјери показују да суперлативно значење може бити исказано и синтаксичким конструкцијама, без присуства морфолошког компаратива или суперлатива. Вриједност синтетичког суперлатива овдје се остварује везом придјева или прилога, одричног предиката и одричне замјенице, којом се „одриче” постојање неког својства, исказаног позитивом придјева или прилога, код свих појмова осим оног који је експлицитан у исказу. Тај појам у трансформисаној реченици са синтетичким суперлативом (датим у загради) постаје субјекат којем се приписује садржај наведеног придјева / прило-

га у највишем могућем степену, а негативни предикат преобликује се у афирмативни. Осим оваквог, реченичног / синтаксичког, суперлативно значење се може исказати и разноврсним експресивним суперлативним синтагмама (нпр. *мајстор над мајсторима, иишање свих иишања, сам самцић*) и придјевским / прилошким синтагмама у чијој структури партиципа лексичка јединица градационе семантике (нпр. *ирилично чудно, крајње једноставно, иошћуно иотрешно* и сл.). Подређени члан те синтагме је лексема са градационим значењем, а надређени члан позитив придјева или прилога. Такве синтагме, тј. синтагме са лексемама које градирају својство или особину неког појма, у већем или мањем степену, представљају један тип перифрастичког степеновања, тачније лексичко степеновање. У оквиру тих конструкција као градациони елементи или језички маркери градационе семантике учествују прилози са значењем степена, интензитета и партикуле.

4. **ЗАКЉУЧАК.** У овоме раду укратко смо указали само на неке перифрастичке конструкције компарације, које су наравно веома бројне и разноврсне те се може закључити да су перифрастичке форме изражавања компаративног и суперлативног значења веома заступљене у српском језику у свакодневној комуникацији, у свим функционалним стилови-ма. Перифрастичке форме компарације су веома често неопходне, али и показују да у језичком систему постоје различити начини изражавања истог значења, што значи да синтетичка компарација није једини начин изражавања компарацијских значења.

ЛИТЕРАТУРА

- КОВАЧЕВИЋ 2003: Милош Ковачевић. Перифрастичка компарација у српском књижевном језику, у: *Грамаћичке и стилистичке шеме*. Бања Лука: Књижевна задруга, 9-46.
- КОВАЧЕВИЋ 2009: Милош Ковачевић. Експресивне синтагме са суперлативним значењем, у: *Огледи из српске синтаксе*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност, 11-26.
- КУЉАНИН 2012: Сања Куљанин. *Перифрастичке форме компарације у савременом српском језику*. Докторска дисертација одбрањена на Филозофском факултету у Источном Сарајеву.

- МАРЕТИЋ 1963: Томо Марећ. *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- МИЛКА МИНОВИЋ 1978: Милка Миновић. *Наш језик за 1. разред средњих школа*. Сарајево: Свјетлост, Завод за уџбенике.
- МИНОВИЋ 1982: Миливоје Миновић. *Наш језик за 2. разред средњеј усмјереној образовања*. Сарајево: Свјетлост, Завод за уџбенике и наставна средства.
- ПИПЕР и др. 2005: П. Пипер, И. Антонић, В. Ружић, С. Танасић, Љ. Поповић, Б. Тошовић. *Синтакса савременој српској језика. Простра реченица*. Београд – Нови Сад: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска
- ПРЋИЋ 2005: Твртко Прћић. О англицизмима из четири различита али међуповезана угла. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*, 47, 1-2. Нови Сад: Матица српска.
- РИЂАНОВИЋ 1985: Midhat Ridanović. *Viša škola je niža od visoke – apsolutni komparativ u srpskohrvatskom jeziku*. *Književni jezik*, br. 3. Sarajevo: Institut za jezik, 145-148.
- СИМИЋ 2002: Радоје Симић. *Српска граматика I*. Београд: Јасен.
- СТЕВАНОВИЋ 1991: Михаило Стевановић. *Савремени српскохрватски језик I (граматички системи и књижевнојезичка норма)*. Београд: Научна књига.

Sanja Kuljanin

ON PERIPHRASTIC COMPARISON IN SERBIAN LANGUAGE

Summary

Comparison as a grammatical category of qualitative adjectives (and adverbs homomorphic with neuter adjectives) has been stereotypically analysed in Serbian language grammar books. In them, the synthetic comparison has been dealt with, whilst both periphrastic and analytical forms have not been even mentioned at all, even though they are very frequently used constructions in all the functional styles of Serbian language. The general model of periphrastic comparative and superlative (rising and falling) is: *više, najviše / manje, najmanje + adjective / adverb positive form*. Representative areas of use of per-

iphrastric comparison are indeclinable adjectives and falling gradation. Additionally, periphrastic forms are often justifiable from stylistic, syntactical and intonational reasons. They are also very expressive, which can be confirmed by different periphrastic constructions and models with superlative meanings. These forms also show that there are different ways of expressing the same meanings in the linguistic system, which is the confirmation that synthetic comparison is not the only way of expressing comparative meanings.

Key words: adjectives, comparison, synthetic, periphrastic, absolute, relative.